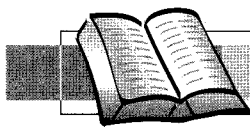

De Saambinder

KERKELIJK WEEKBLAD DER GEREFORMEERDE GEMEENTEN

Meditatie

De God des vredes

De God nu des vredes, Die de grote Herder der schapen, door het bloed des eeuwigen testaments uit de doden heeft wedergebracht...

Hebreeën 13 : 20a

Aan de Hebreeën is voorgehouden wat voor hun persoonlijk en geestelijk leven van groot nut was. Ze hebben ervaren, dat het belijden van de Naam des Heeren verdrukking met zich bracht. Maar bij dit alles mag hun oog op Christus gericht zijn. In hun lijden en druk moesten ze op Hem zien. En met lijdzaamheid 't pad lopen wat voor hen was uitgestippeld. Het anker van hun hoop voor de toekomst moest in Hem liggen. Het gold zowel hun geestelijk als hun aardse leven.

En dat kan omdat Hij het levende Hoofd van Zijn gemeente is. Daarom is er voor hen toekomst, ook al worden zij nog zo bestreden en verdrukt. In Hem ligt hun zaligheid vast en Hij bezit alle macht. Wanneer dit door 't geloof wordt verstaan daalt er vrede in het hart. Dan wordt de Heere gekend als de God des vredes.

Wat een inhoudsvolle naam wordt hier aan God de Vader gegeven. Wat een wonder, dat Hij Zich met die naam wil laten noemen: God des Vredes. Hij is die God, Die in het evangelie vrede laat verkondigen. Ja, Hij heeft vrede gemaakt door het bloed des kruises. En dat voor hen die door hun oorlogsverklaring aan God, zich als vijanden van Hem openbaren. Maar die Hij dat ook tot hun smart doet erkennen en die door Zijn Geest om vrede met God verlegen raken. Daar niet buiten kunnen. Wat wordt het een wonder als de boodschap van vrede mag worden

gehoord en door het geloof omhelsd. Om die vrede mee te delen was de opstanding van Christus nodig. Hij verwierf haar door Zijn volkomen voldoening aan Gods recht als Borg en Zaligmaker. Maar Hij past die vrede toe als Vrededorst. Zo sprak Hij Zelf: 'Vrede laat Ik u, Mijn vrede geef Ik u'. Wat wordt ze begerenswaardig als in ons, vanwege onze zonde, geen rust of vrede wordt gevonden. We in onszelf als een verloren mens buiten God omdolen en nergens rust in kunnen vinden. Wat zijn ze welkom bij Hem om te delen in Zijn zegen. Hij wordt genoemd: de grote Herder der schapen. Hij is de enige, de ware Herder, Die Zijn leven voor de schapen stelde. De wolven, die de schapen zo graag hadden verscheurd, hebben Hem verscheurd. Maar de Vader wekte Hem op uit de dood, waaraan Hij Zich vrijwillig had overgegeven. Daarom is de opstanding van deze Herder de waarborg, dat de wolven geen van Zijn schapen zullen hebben. Maar ze zullen door Hem geweid worden in grazige weiden en geleid worden aan zeer stille wateren in vrede en rust. Wat is dat een wonder voor die schapen: niet van Zijn stal, soms gestreden aan de zijde van de wolven (denk aan Saulus) en toch toegebracht. Voorwerp van Gods eeuwige liefde ondanks hen. Door onze geestelijke dood zijn we ongeschikt voor deze stal. Toch zal niet de dood, maar het leven

uit de Herder de overhand hebben. Op Zijn tijd verzamelt Hij de schapen in de stal. Want de grondslag van de verzoening ligt in Zijn bloed. Daardoor is het eeuwige verbond, hier het eeuwige TESTAMENT genoemd, vastgemaakt. Het zal worden uitgevoerd. Het ligt vast in de dood van de Testamentmaker. Wat daarin is toegezegd en beloofd, zal zijn toepassing vinden. Dat hangt niet af van het al of niet geschikt zijn, in eigen oog, van de erfgenamen.

Het is een verbond zonder voorwaarden, die eerst zouden moeten worden volbracht. De Heere schenkt, wat Hij vraagt en vervult wat Hij heeft toegezegd: 'Ik zal uw God zijn en gij zult Mij tot zonen en dochteren zijn'. Nu leven we op het erf van dat verbond, lezers. De aangeboden goederen zijn nog om niet te verkrijgen. Hebt u de noodzakelijkheid ervan geleerd? De Heere raadt u aan van Hem te vragen wat u ontbreekt: ogenzalf, opdat u zien mag. U wordt een eeuwige zaligheid verkondigd. Is dat geen wonder, want wij allen hebben de rampzaligheid verdiend.

De grote Herder der schapen leeft! Daarom zullen ook leven, die uit het

Inhoud

Meditatie:	
De God des vredes	1
Bijbelstudies:	
Geloven en verwachten (3)	2
Een rapport met een boodschap	3
Van Overzee:	
Die d' armen opricht....	5
Zalf of zuurdeeg (3)	6
Boekennieuws	8
Kerknieuws	9
Berichten	9
Predikbeurten	11

DE SAAMBINDER
Kerkelijk weekblad
der Gereformeerde Gemeenten.

Uitgave ten bate van de Emerituskas.

Hoofdredacteur: ds. A. Moerkerken.

Bijdragen van medewerkers en boeken ter recensie aan:

ds. A. Moerkerken,
Händelstraat 1,
2901 JC Capelle aan den IJssel,
tel. 010-4472388, fax 010-4472263.

Redacteur: ds. G.J. van Aalst.
Molendijk 136, 3286 BK Klaaswaal
tel. 0186-576990, fax 0186-575105

Kerkelijk nieuws en berichten aan:

redactie-secretaris: J.J. Verhage
Kloosplantsoen 131,
2985 SC Ridderkerk
tel. 0180-420865, fax 0180-423583

Administratie en betalingen van
abbonementen, adreswijzigingen,
predikbeurten en beroepingswerk aan:

De Saambinder - abonnementen,
Postbus 608, 3440 AP Woerden,
tel. 0348-489900, fax 0348-483599.
Postbankno. voor abonn. gelden: 64327.
email: kbgg@cbgg.nl

Alle **advertenties** aan:

Administratie van De Saambinder:
J. Honkoop, Jan Willem Frisohof 53,
2517 LA 's-Gravenhage,
tel. 070-3514465, fax 070-3512718.
Postbankno. 256686.
email: saambinder-adv@kliksafe.nl

Advertenties € 0,50,- per mm.

Familieberichten

€ 0,40,- per mm.

Deze prijzen zijn excl. 19% btw.

Advertenties dienen uiterlijk donderdag
in bezit van de administratie te zijn.

Rouwadvertenties tot uiterlijk
maandagmorgen 9 uur.

Correspondentie-adres

Noord-Amerika:

Mr. Clarence Bleeker
1233 Leffingwell Av, N.E.,
Grand Rapids, Michigan,
U.S.A. 49505.

Abonnementsprijs bij vooruitbetaling:

voor Nederland: € 11,- per halfjaar
(te betalen per 1 april en 1 oktober)

voor het buitenland, per jaar:

Europa € 56,-

Canada \$ 98,-

Amerika \$ 85,-

De redactie kan niet aansprakelijk
worden gesteld voor de inhoud van de
advertenties en de ter recensie
aangeboden boeken.

geloof van Jezus zijn. De levensverschijnselen zullen in hen openbaar komen: het heimwee naar God, de honger en dorst naar Christus' gerechtigheid; de afkeer van de zonde, waardoor we ze willen haten en vlieden. En dat niet als een voorbijgaande zaak. Want als de Heere door Zijn Geest de hoogste plaats in ons hart ontvangen heeft, blijft Hij die houden. Het is wel waar, dat we op deze aarde dikwijls gekluisterd zijn door aardse banden en begeerten.

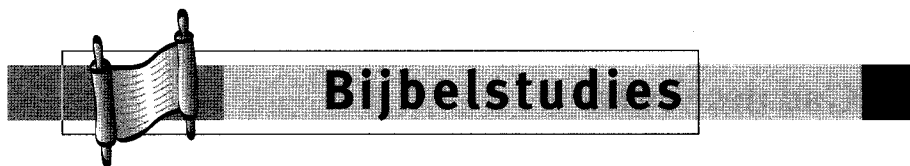
Toch houdt de Heere de overhand. We

kunnen bij tijden koel en dodig zijn, ongevoeligheid kan ons bezetten, maar het leven uit die grote Herder, Die eeuwig leeft, toont haar kracht. Zijn werk zal blijken.

En waar Hij de Bron ervan is en zal blijven, kan het ook alleen in de weg der middelen bij Hem gezocht worden. Hij laat dan ervaren: 'Zoekt en gij zult vinden; bidt en u zal gegeven worden, klopt en u zal open gedaan worden'. Want het is Zijn Woord.

Moerkapelle,

ds. H. Paul

Geloven en verwachten

Genesis 15:6-8

(3) Goddelijke bevestiging

Abram geloofde in de Heere en de Heere rekende het hem tot gerechtigheid. Daarop volgde op Abrams geloof een nieuwe Goddelijke bemoediging. De Heere sprak tot hem: "Ik ben de HEERE, Die u uitgeleid heb uit Ur der Chaldeën, om u dit land te geven, om dat erfelijk te bezitten" (vers 7). We zagen de vorige maal dat Abram een nieuwe geloofsoefening mocht leren kennen. Daardoor mocht zijn ziel ankeren in God. Hij mocht meer dan ooit houvast vinden in de Heere. En nu bevestigde de Heere dat. Nu sprak de Heere dat hij zich niet tevergeefs op God verlaten zou hebben. De God Die hem geroepen had uit Ur, zou hem dit land geven om dat erfelijk te bezitten. Wat heeft Abram in dit hoofdstuk in korte tijd veel geleerd. De Heere had Zijn hart voor Abram geopend. Meer dan ooit tevoren had de Heere tegen Abram gezegd, Wie Hij voor hem wezen wilde. Soms tobben Gods kinderen jaar en dag maar verder, zodat zij moeten zeggen, dat er geen vooruitgang in hun geestelijk leven is, dat zij om zo te zeggen altijd maar op hetzelfde punt blijven zitten. Maar soms wil de Heere hen in korte tijd veel leren. Waar anderen jaren over moeten doen, mogen sommige kinderen van God in korte tijd leren. De Heere is zo vrij in Zijn leidingen met Zijn volk, hoewel

zij, als er geen vooruitgang is in het geestelijke leven, zichzelf de vraag moeten stellen of er bij hen een oorzaak ligt. Als Gods kinderen een dor, een slordig en werelds leven leiden, moeten zij echt niet rekenen op geloofsoefeningen.

Het hart Gods geopend

De Heere legde hier als het ware Zijn hart voor Abram open, toen Hij tot hem sprak: "Ik ben de HEERE." De Naam HEERE is toch wel Zijn heerlijkste Naam. De Naam die ons predikt dat de Heere de Onveranderlijke en de Getrouwe is, Die nooit laat varen het werk dat Zijn hand begon. De Naam die ons de Heere voorstelt als de getrouwe Verbondsgod. Hoewel de Heere de betekenis van die Naam pas later ten volle aan Mozes bekendgemaakt heeft, toen deze was bij de braambos, toch zien we ook hier al de schittering van Zijn trouw. Die getrouwe God, Die Abram geleid had uit Ur, zou hem dit land geven om dat erfelijk te bezitten. De Heere wilde hier als het ware tot Abram zeggen: Als HEERE, mag Ik dit land aan u geven. Ik heb immers recht om over heel de wereld te beschikken. Ik ben de Vrijmachtige. Ik kán dit land ook aan u geven, want Ik ben ook de Almachtige. Ik zál dit land ook aan u geven, want Ik ben de God, Die Zijn Woord en Zijn belofte altijd waarmaken zal.

Wat is het hier dan een *nieuw hoogtepunt* geworden in het leven van Abram. Het geloof weet van strijd en van aanvechting. De gelovige kan zo moede-loos en wanhopig zijn. Het hart van de gelovige is zo vol twijfel. Dat is steeds weer de strijd geweest in het leven van Abram, de vader der gelovigen. Maar wat maakt de Heere het in het leven van de Zijnen toch wonderlijk goed met Zichzelf. Na dieptepunten geeft de Heere in Zijn trouw ook weer hoogtepunten. O, dan wordt het wonder al groter, dat Hij nu nooit verandert. Hoe wonderlijk legde de Heere hier Zijn hart voor Abram open om hem uit de put uit te trekken en hem sterkte te geven. De Heere weet precies wat Zijn kinderen nodig hebben en Hij weet ook precies wanneer zij het nodig hebben. Hij komt nooit te vroeg, maar ook nooit te laat. Hij maakt het zo, dat er alleen maar aanbidding en verwondering zal overblijven. Zo krijgt God alleen al de eer.

Terugzien en vooruitzien

In deze nieuwe openbaring deed de Heere Abram eerst terugzien. God herinnerde hem eraan hoe Hij hem had uitgeleid uit Ur der Chaldeë. Maar de Heere deed hem ook vooruitzien, want Hij had hem uit Ur geroepen met een heilige bedoeling. Het was om Abram en zijn zaad dit land te geven. Waarom? Met het oog op de komende Christus. Het was opdat in Abrams zaad alle geslachten van de aardbodem gezegend zouden worden, omdat uit dat zaad eens Christus zou voortkomen. De Heere zei hier als het ware tot Abram: Heb Ik u ooit beschaamd? Zou Ik u dan uit Ur geroepen hebben om u ergens halverwege te laten omkomen? Hoe bemoedigde God Abram hier? Door twee dingen te doen. In de eerste plaats door te zeggen Wie Hij is. Ik ben de HEERE, de getrouwe God. Wat een bemoediging ligt daarin. Als Gods kinderen dat weer mogen geloven, dan worden ze uit de diepte van onmogelijkheid en twijfel opgehaald. In de tweede plaats bemoedigde de Heere hem hier door te zeggen, dat Hij in Abrams leven begonnen was. Dat kan zo'n strijd betekenen: is de Heere wel begonnen in mijn leven, of ben ik zelf begonnen, heb ik mij vergist? Maar wat een bemoediging als God dan weer doet geloven dat Hij begonnen is, de Eerste in ons leven geweest is. Dan zal Hij ook de Laatste zijn. Terugzien geeft dan moed om vooruit te zien, hopen op Zijn onveranderlijke trouw.

Een onverdiende erfenis

Hebt u erop gelet dat de Heere tot Abram sprak over een erfenis? Hij zou dat land "erfelijk" bezitten, zo zei de Heere in Zijn nederbuigende goedheid. "Erfelijk", dat wilde zeggen, dat er erfgenamen zouden zijn, dat er zaad zou zijn. Hoe onmogelijk dat ook schijnen mocht. Het woord "erfelijk" wilde ook zeggen, dat Abram het *onverdiend* zou krijgen. Zo heeft de Heere voor Zijn volk een erfenis bereid. Het valt hen onverdiend toe. Het is een erfenis, die vastligt in de dood van Christus. En wat was die erfenis voor Abram? Niet anders dan Kanaän. Wat is die erfenis voor allen, die de Heere vrezen? Niet anders dan het hemelse Kanaän. De Heere sprak hier: Ik zal het u geven, want Mijn Naam is HEERE. Mijn volk, Ik heb u niet voor niets getrokken uit het Ur van deze tegenwoordige boze wereld. U weet het toch in uw leven, hoe Ik u te sterk werd, hoe de zonde u de dood werd, hoe u alles verliezen moest wat

van u was, maar ook hoe Christus u dierbaar werd en u tot Hem leerde vluchten? Dat is toch niet voor niets geweest? Zou Ik u dan niet tot die erfenis leiden? Ik heb u verkoren tot die erfenis. Ik heb u geroepen tot die erfenis. Ik maak u bekwaam voor die erfenis, daarom ook de beproevingen in uw leven om u te louteren en al meer los te weken van het aardse, opdat uw hoop op die erfenis verlevendigd zou worden. Als de Heere zo overkomt in het leven van de Zijnen, dan krijgen ze licht over de afgelegde levensweg, maar ook hoop op God en vertrouwen voor de toekomst. Nee, die God zal hen nooit beschamen, hoe donker ooit Gods weg moog wezen, Hij ziet toch in gunst op die Hem vrezen. En aan het eind van de aardse pelgrimsreis ligt de eeuwige erfenis om Christus' wil klaar. Daarvan zal de Heere alleen de eer ontvangen.

(wordt vervolgd)

Zeist,

ds. J.J. van Eckeveld

Een rapport met een boodschap

Het hoofdbestuur van de SGP heeft een ingrijpend besluit genomen. Na enkele jaren van bezinning staat het lidmaatschap van de partij nu ook open voor vrouwen. In de jaren negentig kregen vrouwen de mogelijkheid om 'buitengewoon' lid te worden, nu kunnen ze volwaardig lid worden. Is de partij nu om, zo vragen sommigen zich af. Voordat we een antwoord geven, willen we eerst kennismaken met de brochure die het hoofdbestuur het licht heeft doen zien.

Dat we in ons kerkelijk blad aandacht besteden aan een politieke zaak, heeft een reden. De discussie over de plaats van man en vrouw overstijgt de politiek. Is ook 'onder ons' de plaats van de vrouw niet veranderd? Vijftig jaar geleden was het haast ondenkbaar dat vrouwen leiding zouden gaan geven in een organisatie waar ze ook mannen onder zich hebben. Inmiddels lijken we daar gewend aan te raken. En zouden we echt een bijbels antwoord kunnen geven op de vraag waarom de ambten niet openstaan voor vrouwen? Of komen we niet verder dan: dat is

onder ons nooit gewoon geweest? Een andere reden dat we iets willen schrijven over het besluit van het hoofdbestuur van de SGP is de hartelijke verbondenheid met de beginselen van deze partij.

Uitgangspunt

Man en vrouw schiep Hij hen, zo luidt de titel van de SGP-brochure. Daarin wil het hoofdbestuur, zo lezen we in de inleiding, samen met de lezers luisteren naar wat Gods Woord zegt over de verhouding van man en vrouw. We mogen blij zijn met dit uitgangspunt, dat in de brochure ook consequent is volgehouden. Het gebeurt nogal eens dat rapporten over ethische onderwerpen beginnen met de vaststelling dat het onderwerp zo ingewikkeld is. Al lezende denk je dan: waarschijnlijk komen ze er niet uit en worden de beslissingen maar aan ieders geweten overgelaten. 'De stem van de Bijbel moet ook voor onze vragen uit 2006 de doorslag geven', zo lezen daartegenover in de SGP-brochure. De opstellers – hun namen worden niet genoemd – beginnen bij de schepping.

Vanuit Genesis 1 wordt de *gelijkwaardigheid* van man en vrouw onderstreept. Nooit mogen we zeggen dat de vrouw minder is dan de man. Vanuit Genesis 2 wordt juist aangetoond dat man en vrouw niet een *gelijke positie* hebben. Het is goed om deze zaken zo te benoemen. Hoe gemakkelijk maakt onze tijd zich af van de SGP-overtuiging dat het regeerambt de vrouw niet toekomt. Je reinste discriminatie! Het rapport legt uit dat dit niets te maken heeft met discriminatie. We maken geen *ongeoorloofd* onderscheid als we luisteren naar Gods Woord. Als de Heere man en vrouw een verschillende plaats toekent, is het juist ongeoorloofd als we dit verschil willen uitwissen. Het hele emancipatiestreven van onze tijd is niet minder dan een machting verzet tegen de wijsheid van God en Zijn Woord.

Volgorde

Waarom hebben man en vrouw niet een gelijke positie? Dit blijkt uit de *volgorde* waarin ze zijn geschapen. God had man en vrouw op hetzelfde moment, door één machtswoord kunnen scheppen, zo lezen we in het rapport. Maar de Heere bepaalde dat Hij *eerst* de man zou scheppen en *vervolgens* de vrouw. En blijkbaar vond God dit zo belangrijk dat Hij in Genesis 2:18-25 liet opschrijven hoe man en vrouw zijn geschapen en dat dit dus niet tegelijkertijd gebeurde! Heeft deze volgorde een inhoudelijke betekenis? Ja, zo toont de brochure op grond van 1 Timotheüs 2:13 aan. Daar vermaant Paulus de vrouw dat ze zich moet laten leren in stilheid, in alle onderdanigheid. Ze hoort geen leiding te geven aan de man. Waarom niet? Want Adam is eerst gemaakt, daarna Eva, zo vervolgt de apostel.

Is deze verhouding van man en vrouw niet uitsluitend van toepassing op het *huwelijk* en - op grond van 1 Korinthe 14:34 en 1 Tim 2:12 - op de christelijke *gemeente*? Mogen we deze lijnen wel doortrekken naar de *politiek*? Binnen kringen van de ChristenUnie wordt deze laatste vraag ontkennend beantwoord. Binnen het huwelijk is de man het hoofd van de vrouw, maar binnen het maatschappelijke leven hebben beiden dezelfde positie. Laat vrouwen dus volop deelnemen aan het politieke bedrijf!

Echter, 1 Korinthe 11:3 spreekt andere taal. Daar lezen we: 'Doch ik wil dat gij weet dat Christus het Hoofd is eens iegelijken mans, en de man het hoofd

der vrouw, en God het Hoofd van Christus.' Paulus zegt niet dat de man het hoofd is van zijn *eigen* vrouw, maar hij stelt in het algemeen dat de man het hoofd is van de vrouw. Niet alleen binnen het huwelijk, maar ook in de maatschappij. En daarom is het op grond van Gods Woord voluit te verdedigen dat de SGP vrouwen niet toelaat tot het regeerambt. We zijn overigens benieuwd welk deel van de CU-achterban ook geen moeite heeft met vrouwelijke ambtsdragers. Dat deel kon wel eens groot zijn.

Debora

De SGP-brochure vraagt uitvoerig aandacht voor het gezin als grondstructuur van de samenleving en voor het begrip onderdanigheid als grondstructuur van een bijbelse maatschappijvisie.

Verschillende vrouwen uit met name het Oude Testament komen voor het voetlicht. Debora had weliswaar een vooraanstaande positie, maar het *uitzonderlijke* van de tijd waarin zij leefde maakt het onmogelijk om een *algemene* conclusie te trekken dat vrouwen dus blijkbaar politiek actief mogen zijn. Wie Hulda als een soort politiek adviseur opvoert, blijkt de Bijbel gewoon slecht te hebben gelezen, zo leert de brochure. En wie zich beroept op de koningin van Scheba, blijkt evenzeer op een verkeerd spoor van schriftuitleg te zitten.

Kritiek

De SGP heeft een brochure uitgegeven waarin de uitleg van de Schrift overheerst. Laten we daar onze winst maar mee doen. Het is opvallend dat mensen die pleiten voor de vrouw in de politiek zich vaak zo *weinig* op de Schrift beroepen en tegelijkertijd de Bijbel zo *oppervlakkig* lezen. Een voorbeeld dat het eerste lezen we in het RD van 29 april. Prof. dr. M.J. Verkerk uittte in een ingezonden artikel scherpe kritiek op de SGP-brochure. In een nogal filosofisch betoog probeerde hij zelfs aan te tonen dat het begrip scheppingsorde – dat van grote betekenis is voor de positie van man en vrouw – mede ontleend is aan de Franse Revolutie. We gaan op dit stuk van zijn artikel maar niet in.

Het komt tamelijk flauw over dat een hoogleraar erop wijst dat het woord scheppingsorde niet in de Bijbel voorkomt. Dat zullen de opstellers van de SGP-brochure ook wel geweten hebben. Het woord voorzienigheid en zelfs

het woord Drie-eenheid komen ook niet in de Bijbel voor. Maar de zaken des te meer. Als de Heere Jezus in Mattheüs 19:8 teruggrijpt op de schepping, dan mogen we toch wel spreken van een scheppingsorde?

Gestage drup

We komen nog een keer terug op de reden dat we in ons kerkelijk weekblad aandacht besteden aan een brochure van een politieke partij. We zijn er stellig van overtuigd dat de discussie binnen de SGP niet op zichzelf staat. Of we willen of niet, de gestage drup van de emancipatiegeest *heeft* zijn sporen getrokken, ook onder hen die zich nog op de Bijbel willen beroepen. Is het niet opvallend dat de Nederlands Gereformeerde Kerken alle ambten hebben opengezet voor vrouwen? Het diakenschap stond al langer open, het bleek nog een kwestie van tijd te zijn of vrouwen kregen toegang tot het ouderlingschap en het predikantschap. Is het niet opvallend dat een flinke onderstroom binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken liever vandaag dan morgen de ambten opgesteld ziet voor vrouwen? Is het niet opvallend dat in verschillende gemeenten die tot de Gereformeerde Bond worden gerekend vrouwen zitting hebben in kerkenraden? En, om dichter bij huis te blijven, hoe vaak wordt de vraag gesteld waarom een vrouw een verenigingsavond of een avond van de bijbelstudiekring niet behoort te openen met gebed en schriftlezing als er ook mannen aanwezig zijn? Brengen wij het bijbelse onderscheid tussen man en vrouw nog in de praktijk? Of blijkt een ruimere praktijk op den duur de principiële overtuiging uit te hollen? Een aantal jaar geleden schreef een Koreaan een boek over de vrouw in het ambt binnen verschillende kerkverbanden, waaronder de toenmalige Nederlandse Hervormde Kerk. Hij kwam tot de opmerkelijke conclusie dat in al de kerken waar de vrouw in het ambt is toegelaten de bijbelse argumenten nauwelijks een rol speelden. De praktijk bleek telkens de doorslag te geven.

Lidmaatschap

De hoofdlijn van de SGP-brochure is helder: het regeerambt komt de vrouw niet toe. Des te meer is het opvallend dat in dezelfde brochure bouwstenen worden aangeleverd voor het volwaardige SGP-*lidmaatschap* van de vrouw. We vermoeden dat dit voorstel binnen de achterban verdeeld zal liggen. Om

het wat kort door de bocht te zeggen: vooruitstrevende SGP-ers zullen de brochure te behoudend vinden, voor het behoudende deel van de achterban zal het volwaardige lidmaatschap een brug te ver zijn. Betekent dit geen breuk met het verleden? Heeft ds. Kersten het mis gehad? Is een volwaardig lidmaatschap geen opstap tot de vrouw in de raadszaal of de Tweede Kamer?

In de brochure wordt uitgelegd hoe het hoofdbestuur tot zijn voorstellen is gekomen. Er ligt een geweldige druk op de partij. Laten we daar onze ogen niet voor sluiten! Er zijn processen gevoerd tegen het vrouwenstandpunt van de SGP. Dit heeft zelfs geleid tot het stopzetten van de subsidie. Tegelijkertijd kan een groeiend deel van de achterban niet inzien waarom betrokken vrouwen uit de achterban geweigerd worden als lid. Voorwaar, geen kleine vragen waar het hoofdbestuur voor stond.

Uit de brochure krijgen we niet de indruk dat het hoofdbestuur is gezwicht voor een kritisch, vooruitstrevend deel van de achterban. Ook krijgen we niet de indruk dat de SGP met graagte dit besluit heeft genomen. We hebben het idee dat het voor het hoofdbestuur niet zo had hoeven. De belangstelling van vrouwen om lid te worden van de partij blijkt de jaren door ook maar gering te zijn geweest. En aan vooruitstrevende vrouwen die via het lidmaatschap op de deur van het regeerambt gaan kloppen, heeft de partij al helemaal geen behoefte.

We gaan dan ook niet mee met het geluid dat wel gehoord wordt, dat de partij een principiële koerswijziging heeft ondergaan. Wel heeft ze op grond van al het materiaal uit de Bijbel enkele vragen gesteld. De eerste: mogen we op grond hiervan vrouwen toelaten tot het regeerambt? Het antwoord is: nee. De tweede vraag: mogen we op grond van ditzelfde materiaal vrouwen uitsluiten als lid van de partij? Het antwoord daarop is ook: nee.

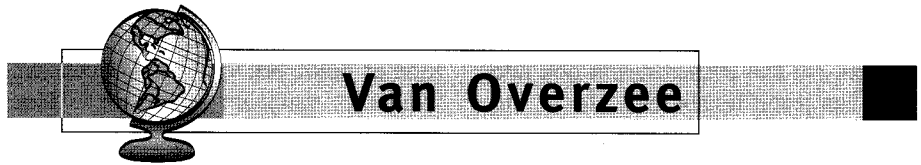
Heeft de SGP zich geprobeerd aanvaardbaar te maken voor de moderne samenleving? Nee. De reactie vanuit het feministische Clara-Wichman-instituut was duidelijk genoeg. De SGP heeft in zijn ogen maar een kleine stap gezet. Veel te klein. Het instituut zal niet rusten voordat de SGP vrouwen zal toelaten tot het regeerambt. Maar juist daarvan heeft de partij nog eens herhaald dat dit onaanvaardbaar is.

Eenheid

De bedreigingen vanuit onze liberale, maar onverdraagzame maatschappij, zijn vele. Hoe lang zal een partij met een theocratische visie nog geduld worden? Hoe lang zal een partij die vrouwen niet toelaat tot het regeerambt zijn werk mogen doen? Onze SGP-politici zijn er allerm minst gerust op. Laten we niet vergeten dat een bijbelgetrouw geluid in de vergaderzalen van ons land een doorn in het oog van de vorst der duisternis is. Zodra hij de gelegenheid zal krijgen, zal hij deze monden snoeren.

We hopen daarom dat de discussie rond de SGP-brochure de onderlinge eenheid niet zal schaden. Kritiek is mogelijk, maar laat het waardig zijn. Laten we de kamerleden, de leden van de provinciale staten en de gemeenteraden die nog wensen te spreken overeenkomstig Gods Woord en onze belijdenisgeschriften, in de binnenkamer opdragen en in het openbaar steunen. We hebben elkaar hard genoeg nodig.

Middelburg, ds. J.M.D. de Heer
Capelle aan den IJssel,
ds. A. Moerkerken

Die d' armen opricht...

Enkele weken geleden hebben we hier ook herdacht de opstanding van de Levensvorst. Een tweede Paasdag kennen we hier niet. Daags na Pasen maakten we weer de lange reis naar de kinderen en kleinkinderen in New Jersey. Het was weer 3½ maand geleden dat we ze gezien hadden, en dan is het weer hoog tijd om weer een paar dagen bij elkaar te zijn.

Ik realiseerde me ook dat broeder Zippro met vrouw en kinderen een nog grotere reis moesten maken. Gingen wij naar de 'East', hij reisde naar het Westen.

We hoopten elkaar de volgende week hier in Michigan wel te ontmoeten, omdat dan ook bevestiging en intrede zouden plaats hebben.

Voor ons was het ook die week een herdenken van een mijlpaal in ons huwelijk. Het is nu al weer 40 jaar geleden dat ons huwelijk door onze geliefde vader bevestigd werd met als tekst Jozua 24:15b: '... Maar aangaande mij en mijn huis, wij zullen de HEERE dienen!' De Heere is een gedenken waard in het stof, in ootmoed en vernedering, vanwege onze grote schuld, en in verwondering, vanwege Gods onuitsprekelijke goedheid en trouw.

Wat is er veel gebeurd in die jaren en wat zijn ze voorbijgevlogen. "k Zal

gedenken hoe voor dezen ons de HEERE heeft gunst bewezen."

Zijn hand tot de kleinen wenden

Paasavond hebben we in de avonddienst over de verrassende openbaring van de opgestane Middelaar aan de Emmaüs-gangers gesproken. Het was ook een dienst waarin belijdenis des geloofs werd afgelegd door enige jonge mensen. De Herder was geslagen, de schapen waren verstrooid, maar naar Zijn belofte heeft de Heere Zijn hand tot de kleinen gewend. Hij is een verrassend God, Die Zijn ellendig, arm, berooid volk, die verstrooide schapen, Zelf opzoekt. Dan is er verwondering: *Wie is aan onze God gelijk, Die armen opricht uit het slijk?*

Ook hen die zich niet tot de schapen rekenen durven. Het maakt wel een verschil of we onszelf erbij plaatsen of dat we door God Zelf, tot verbazing en verwondering, erbij geplaatst worden. Het is alweer heel veel jaren geleden, in mijn studententijd, dat ik daar iets van meegemaakt heb. Ik hoop dat ik er iets van zeggen mag zonder mezelf te bedoelen, want we zijn maar gevaarlijke mensen. En als dat er nu maar beter op werd... O, wanneer zullen we dat toch eens niet meer doen, maar volmaakt God de eer geven, die Hem zo toekomt?

Gelukkige armen

Er woonde toen, niet zo ver van ons vandaan, een bejaard echtpaar. Ze behoorden waarschijnlijk niet tot de rijken en edelen van deze wereld. Maar straatarm waren ze toch ook niet, althans niet in natuurlijk opzicht. Er is echter nog een andere armoede, waarvan de Heere Jezus gesproken heeft in de Bergrede, in Mattheüs 5:3: "Zalig zijn de armen van geest, want hunner is het Koninkrijk der hemelen." Dat zijn wel gelukkige armen.

Was er misschien zo'n arme van geest in dat huis waarin ze woonden? Ik wist het niet. Een van hen kwam wel altijd aan de bediening van het Heilig Avondmaal. Toch, ik moet het eerlijk zeggen, kon ik er niet veel contact mee krijgen. Nu kan dat natuurlijk ook heel goed aan jezelf liggen. Maar toch... het was vreemd, de ander die nauwelijks wat zei, terwijl z'n vrouw graag op de praatstoel zat, trok me aan. Een naam kon ik het eigenlijk nauwelijks geven. Maar dat hij er voor zichzelf volledig buiten stond, was wel duidelijk. Het was echter geen onverschillig of ongevoelig buitenstaan, nee, er was verdriet, en er scheen verlangen te zijn, of zo een als hij, ook nog eens een kruimel van de tafel zou mogen ontvangen.

De man werd ziek, en al spoedig werd duidelijk dat die aardse tabernakel afgebroken ging worden. In korte tijd werd het lichaam gesloopt en zo zou het spoedig sterven worden. Dat begreep hij ook en dat vervulde hem met angst en vrees. Sterven betekent God te moeten ontmoeten en dat onbekeerd en onverzoend. Want onverzoend was hij, daarvan was hij wel overtuigd. Vaak heb ik hem mogen opzoeken. Veel zei hij niet, maar de benauwdheid was duidelijk op zijn gezicht te lezen.

Waarom zo bevreesd?

Toen ik hem eens vroeg waarom hij nu zo bevreesd was, zei hij: "O, verloren te moeten gaan en dan eeuwig God te moeten vloeken, is het ergste wat er is. Eeuwig Hem te lasteren, Die altijd zo goed voor mij is geweest." Ik herinner me dat ik tijdens een kort bezoek op de Veluwe er iets van aan een oude vriend, die heel veel jaren in Gods kerk heeft mogen dienen, meedeelde. Hij was geen gemoedelijke christen, kon ook wel eens scherp uit de hoek komen en geduchte afstraffingen geven. Maar tot m'n verbazing zei hij alleen maar: "Die zo bang zijn God eeuwig te moeten vloeken, zullen het niet hoeven te doen."

Zo braken de laatste weken van de zieke aan. Ik hoopte toch zo, nog iets te mogen horen van verruiming, doordat de Heere overgekomen was. Maar zijn stem viel weg en praten kon hij niet meer. Ook die laatste avond lag hij daar maar, stil en uitgeterd, en het was duidelijk dat het niet zo heel lang meer zou duren. Wonderlijk was het wel... in het gebed voor hem was er opening, je kon het kwijt bij de Heere. En dat was me, niet alleen die laatste avond, maar ook daarvoor, vaak opgevallen. Het was me zo op het hart gebonden, dat ik er die nacht het bed voor uit moest. Toen was het of het gebed weggenomen werd en er niets meer was om te vragen.

Een paar uur hebben we nog gerust. De volgende morgen vroeg ging de telefoon en belde één van van de kinderen. "Vader is vannacht gestorven." "Hoe laat?" vroeg ik. Het bleek dezelfde tijd geweest te zijn als toen ik het bed uit moest. Vader is gestorven... en toen, ik weet het nog goed, zong het in me: "Wie is aan onze God gelijk, Die armen opricht uit het slijk?" Bestreden werd het wel. Maar ik geloof dat de Heere het die dag Zelf bevestigde.

De Heere sprak

Diezelfde morgen ontmoette ik een vriend en broeder met wie ik in het ambt van ouderling gediend had en ik vertelde hem iets van mijn bestreden hoop. Hij brak in tranen uit en zei dat de Heere ook tot hem gesproken had en hij gesmeekt had of God het nog bevestigen wilde. En dat gebeurde deze morgen. Toen ik thuis kwam van het rouwbezoek aan de familie hoorde ik in de keuken een psalm. Zonder dat iemand er iets van wist, werd er gezongen: "*Wie is aan onze God gelijk, Die armen opricht uit het slijk?*" Voor mij was het genoeg, hoewel ik zo graag gewild had dat de oude man zelf nog een getuigenis had mogen geven. Ik geloofde dat

de Heere Zelf gesproken had.

Hij richt armen op uit het slijk. Dat zijn armen die niet rijk zijn met hun armoede. Armen die hongeren en dorsten naar de gerechtigheid van Christus. Die uitroepen: "Geef me Jezus of ik sterf, want buiten Hem is geen leven, maar een eeuwig zielsverderf." Die zó arm gemaakt worden, dat ze als een Kananese vrouw liggen bedelen om maar een kruimel van de tafel. Of met de hoofdman te Kapernaüm vragen: "... maar, spreek alleenlijk een woord, en mijn knecht zal genezen worden."

Hij Die arm geworden is

Dat is een armoede die hen uitdrijft naar Hem Die arm geworden is en van Wie we lezen in 2 Korinthe 8:9: "Want gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijn armoede zoudt rijk worden." Hij werd zó arm dat Hij aan het vloekhout der schande op Golgotha gehangen werd en Hij had geen God en geen mens. Maar deze Jezus leeft. Hij zoekt het weggedrevene. Hij redt gevangenen uit de boeien. Hij opent gesloten deuren en spreekt van vrede tot bedroefden van hart.

Zien wij ook uit naar Zijn komst? Want die kan alleen ons heil volmaken. De Heere kent Zijn ellendig en arm volk. Maar weten wij er van om als een arme, opgericht te zijn uit het slijk? Als een die waard was om weggeworpen te worden, opgeraapt te zijn, en o wonder, bekleed te worden met klederen des heils en de mantel der gerechtigheid? Om dan te zingen: "Ik zal niet sterven maar leven en de daden des Heeren verkondigen." Als dat waar is, zal de Heere alleen de eer krijgen voor het werk dat Hij alleen gedaan heeft.

Een hartelijke groet uit Kalamazoo,
ds. C. Vogelaar

Zalf of zuurdeeg

De Ledeboerianen en de schoolstrijd

(3)

De brief van ds. Bakker

Ds. D. Bakker stuurde een indringende brief naar de minister van Binnenlandse Zaken. Hij laakte "de wetten in ons land, zo op de scholen als alle

andere de christenen onderdrukkende wetten." De school in 's-Gravenpolder mocht echter niet heropend worden en daarom werd het gebouw uiteindelijk maar verkocht. Een deel van de kinderen uit de Bakkeriaanse gemeenten

ontving dan ook nauwelijks onderwijs. Sommigen kregen na schooltijd thuis les van een onderwijzer van de christelijke of openbare school, of de ouders probeerden wat onderwijs te geven.

Degenen die wel gevaccineerd waren, gingen vaak nog eerder naar een openbare dan naar een algemeen-christelijke school, omdat de ouders de leer die hun kinderen op veel christelijke scholen hoorden, gevaarlijk vonden. De Bakkerianen besloten nieuwe leden niet toe te laten als ze het kerkelijke standpunt (geen inenting en niet naar de openbare school) niet onderschreven.

Ds. Bakker wees in 1881 op het onrechtvaardige van wetten die de openbare scholen bevoordelen: "Zullen nu alleen diegenen en hun kinderen uit 's lands kas gebaat worden, die van de Eeuwigelevende God niet weten willen?"

Huisonderwijs

Bij de Dijkianen was er een schoolmeester in Overijssel: J.W. van der Reijden. "Het meistertie," werd hij genoemd. Van der Reijden was eerst op tien scholen in Noord- en Zuid-Holland hulponderwijzer geweest. Zijn autobiografie getuigt van *De Wonderlijke Leidingen der Goddelijke Voorzienigheid* in zijn leven. Steeds weer werd hij ontslagen, mede vanwege zijn godsdienstige opvattingen. Van 21 november 1870 tot 16 april 1888 was Van der Reijden huisonderwijzer bij de Ledeboerianen in Genemuiden. Van tijd tot tijd gaf hij ook les op Kampereiland, aan de Kamperzeedijk en in Mastenbroek.

In het Drentse Zuidwolde kregen kinderen uit de Ledeboeriaanse gemeente eenmaal per week thuis les van het hoofd van de christelijke school.

De gemeente van Benthuizen verwelkomde in december 1873 een nieuwe schoolmeester: de latere predikant H.H. Dieperink Langereis. Na zo'n negen jaar op openbare scholen te hebben gewerkt, had hij in 1858 bewust voor het bijzonder onderwijs gekozen, hoewel hij er in salaris op achteruit ging.

Hij schreef tal van schoolboeken en redigeerde het blad *De Banier - stemmen uit de Chr. scholen in Nederland*. In Benthuizen preekte Dieperink Langereis als lerend-ouderling en gaf hij de kinderen van de Dijkiaanse gemeente les. In 1875 werd hij onderwijzer bij de Bakkerianen in Nieuw-Beijerland.

Barbaars de stoep afgedrongen

Inmiddels was in 1872 het Antischoolwet-Verbond opgericht, dat zich beijverde om de achterstelling van het bijzonder onderwijs op te heffen. Twee jaar later telde het verbond al 10.000 leden. De strijd tussen voor- en tegenstanders van de bekostiging van het bijzonder onderwijs werd steeds heviger. De tegenstanders wonnen voorlopig. In 1876 kwam er een wetsvoorstel dat het stichten van bijzondere scholen nog meer bemoeilijkte. Het was een klap in het gezicht van de voorstanders van de christelijke school. Geen wonder dat ze op 23 maart 1877 een bidstond hielden. Ook ging er een verzoekschrift naar de koning, ondertekend door 298 hoofdonderwijzers van bijzondere scholen.

Het plan haalde het niet. In 1878 was er echter een nieuw wetsvoorstel en dat was niets beter dan het vorige. De ontwerper was de liberale minister Kappeyne van de Coppello. Hij had eerder al eens gezegd over ouders die hun kinderen niet naar de openbare school wilden sturen: „Dan moet die minderheid maar onderdrukt worden, want dan is zij de vlieg die de ganse zalf bederft, en heeft zij in onze maatschappij geen recht van bestaan.” Als minister ontwierp hij een wet die gematigder van toon was dan deze uitspraak, maar toch werd het bijzonder onderwijs nog steeds ver achtergesteld bij de openbare scholen. Er werden wel hogere eisen aan de schoolgebouwen gesteld, maar daar stond geen overheidsvergoeding tegenover. Het bijzonder onderwijs moest dus maar zien hoe het de verplichte veranderingen zou bekostigen. Het dagblad *De Standaard* schreef daarom: „Nooit of nimmer is de vrije School zóó ruw en zóó hardhandig aangepakt en op zóó barbaarse manier de stoep afgedrongen, als in dit korte, onbarmhartige, diep krenkende stuk.”

De koning tekent toch

Opnieuw hielden de kerken bidstonden. Er werd een groot aantal petitie's tegen het wetsontwerp ingediend. In slechts een week tijd haalden tegenstanders van de nieuwe wet 305.869 handtekeningen op. Dit Volkspetitionnement werd op 3 augustus 1878 op paleis Het Loo in Apeldoorn aangeboden aan koning Willem III: na de argumentatie uiteengezet te hebben, „laten ook wij, Sire, in Uw Koninklijk Paleis niets dan de nederige bede van ons smeekschrift achter (als die toch ook

behooren tot Uwe getrouwe onderdanen) zúlk een regeling voor ons schoolwezen te verordenen, dat voortaan, voor de armsten evengoed als voor den rijksten Uwer onderdanen, in Uw goede land de mogelijkheid besta, om, desverlangd, voor zijn kinderen een school te hebben met den Bijbel.” Het was een dringend beroep op de vorst om de gevreesde wet niet te ondertekenen. Maar de koning handelde anders dan ruim twintig jaar geleden. Hij tekende wél.

De comités die de handtekeningen voor het smeekschrift hadden verzameld, verenigden zich begin 1879 in de Unie Een school met den Bijbel. De offervaardigheid bij de jaarlijkse unie-collecte voor het christelijk onderwijs was groot. De kleine luyden hadden veel voor hun scholen over. In de Schoolwet van 1889 gooide het kabinet-Mackay het roer gedeeltelijk om. Voortaan werden de salarissen van de onderwijzers op de bijzondere scholen door de overheid betaald. Voor de bouw van de scholen, de inrichting en de leermiddelen kreeg men echter nog geen vergoeding. In 1901, 1905 en 1912 werd de subsidiëring geleidelijk uitgebreid. Toch was het schoolgeld voor de ouders soms bijna niet op te brengen, zeker niet tijdens de schaarseperiode gedurende de Eerste Wereldoorlog.

Niet één jongeling

De pasgevormde classis Amsterdam van de Kruisgemeenten besloot op 26 februari 1907 op voorstel van Lisse (waar de gemeente inmiddels een eigen school had gesticht) „een eerbiedig verzoek” naar koningin Wilhelmina te sturen om ontslagen te worden van de vaccinatieplicht. Het liberale Tweede Kamerlid mr. N.G. Pierson kreeg het verzoek dit adres verder onder de aandacht te brengen.

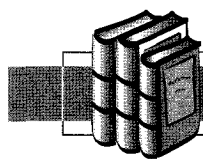
De Kruisgemeenten en het merendeel van de Ledeboerianen gingen op 5 juni 1907 samen in een nieuw kerkverband, de Gereformeerde Gemeenten. Deze spraken de eerste jaren meermalen over het onderwijs. Niet iedereen was overtuigd van de noodzaak van eigen scholen. Over de openbare school werd te gemakkelijk gedacht, vond ds. G.H. Kersten. Op de classis Rotterdam keerde hij zich op 24 juni 1909 tegen de opvatting dat 'neutraal' openbaar onderwijs minder gevaarlijk zou zijn dan christelijke scholen waar een verkeerde leer gebracht wordt. Op de openbare school wordt het zaad van

het ongeloof „met ruime hand gestrooid.” En het ontkiemt, „temeer als vooral de jongens straks op hun werk geplaatst worden in het midden der wereld. Zo is het te verklaren, dat in de gemeenten het percentage der aankomende leden klein is voor het mannelijk geslacht. In Rotterdam is het slechts eenvijfde (...) Onder ons zijn gemeenten waar in jaren geen jongeling belijdenis aflegde; de jongens

gaan verloren in volslagen socialisme. Neutraal onderwijs is er *niet*, openbaar onderwijs is tegen de Godsdienst, en onze kinderen eraan toe te vertrouwen vloekt tegen onze doopbelofte (...) Dit alles legt op onze kerken de dure roeping tot schoolbouw op te wekken.” (slot volgt)

Scherpenzeel,

L. Vogelaar

Boekennieuws

Dr. W. Fieret, Theodorus van der Groe. Bewogen zielzorger in een eeuw van verval, uitg. Den Hertog - Houten, ISBN 90 331 1953 6, 148 pag.; € 14,90.

Ds. Theodorus van der Groe leefde van 1705 tot 1784. Dus was 2005 een herdenkingsjaar. Een bepaalde uitgave kon niet ontbreken. De auteur, dr. W. Fieret, en uitgeverij Den Hertog zagen hiervoor mogelijkheden. Zij wilden niet volstaan met het "bundelen" van wat wij al over Van der Groe weten. Vanzelfsprekend ontbreekt een korte biografische schets niet, maar dr. Fieret bespreekt hoofdzakelijk zijn nagelaten werk en plaatst dat in de tijd.

Natuurlijk komt zijn *Toetssteen der ware en valse genade* aan de orde. De Kralingse dominee, die tot bekering kwam toen hij het woord al verkondigde, was ook een trouw brieven-schrijver. Fieret verduidelijkt verschillende opmerkingen in de biddagpreken van Van der Groe. Soms concluderen we dat zijn tijd niet volstrekt anders is dan de onze.

Hij zag Gods straffende hand, bijvoorbeeld ten tijde van de rundveepestepidemie, en de grote armoede die het gevolg was van de verwoestende werking van paalwormpjes. De boodschap luidde dat ons volk zich moest bekeren. Van der Groe signaleerde met leedwezen het verval in de kerk van Nederland en treurde daarover. Zou God Zich terugtrekken? Dat was verdiend! Van der Groe had inzicht en onderscheidingsvermogen; dat blijkt bijvoorbeeld uit zijn visie op de zgn. Nijkerkse beroeringen. Het is ook leerzaam te zien wat hij over het chiasme heeft opgemerkt. Ds. Van der Groe zocht het isolement, maar was geen wereldvreemd man. Als het gaat over zaken die zijn tijdgenoten bezig hielden, blijkt hij goed op de hoogte!

Opmerkelijk is wat Fieret zegt over hoe Van der Groe het lezen van de Bijbel en stichtelijke lectuur beoordeelde. Onnadenkend en uit sleur lezen verwierp hij en wees erop dat men de beste boeken kan lezen, zonder dat die enige indruk nalaten. Het is zo

mogelijk dat die het oordeel verzwaren! Daarnaast maakt satan de nuttigste boeken verdacht door in te fluisteren dat er ketterij of onrechtzinnigheid in staat. Van der Groe spoorde zijn lezers aan niet te rusten voor men de bewuste vereniging met Christus door het geloof in de ziel ervaart.

Fieret vermeldt ook de visie van Van der Groe over een voorwaardelijk genadeaanbod. Pas als er zondekennis is, ontstaat de behoefte verlost te worden. Hij was zeer ruim in zijn aanbieding en verwierp het lijdelijk afwachten tot men bij zichzelf voorbereidende wettische droefheid waarneemt. Het gaat om ware droefheid naar God; die werkt een onberouwelijke bekering tot zaligheid.

Sommigen willen Comrie plaatsen tegenover zijn tijdgenoot Van der Groe. Daarvoor bestaat geen grond. In hun tijd waren er weinig trouwe dienstknechten. Velen bleken beïnvloed door de Verlichting. Maar Gods Geest bleef in ons land werken en doet dat nog. Nee, Van der Groe deed niet als laatste het hekje (van de preekstoel) toe! Gelukkig worden zijn theologisch werk en brieven te koop aangeboden. Hopelijk vormt dit boek een aansporing om die te gaan lezen.

Ik heb veel waardering voor dit mooie boek. Fieret en Den Hertog verdienen een compliment.

Zwijndrecht,

C.R. van den Berg.

R. Hoogerwerf-Holleman, *Zijn genegenheid is tot mij*. Uitg. Gebr. Koster, Barneveld. ISBN 90-5551-354-7. 84 blz., € 8,90.

Onder de titel: *Zijn genegenheid is tot mij* stelde mevrouw R. Hoogerwerf-Holleman een aantal levensschetsen samen van godvrezende vrouwen in Rijssen. Zij waren geen bijzondere mensen; die houdt de Heere er niet op na. Wel kwam in hun

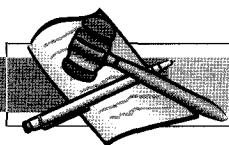
leven, zoals het boekje ons laat weten, bijzondere genade openbaar. Deze bundel is eenvoudig geschreven; het gaat daarin ook over eenvoudige mensen, armen van geest, die uit soevereine genade mochten behoren tot de wolk der getuigen, die wij rondom ons hebben liggende. Het valt me steeds weer op dat men bij het beschrijven van het doorbrekende genadewerk in zondaarsharten en de oefeningen des geloofs meestal wat dieper in het verleden moet zijn. Vergeleken bij die tijd - in sommige straten in Rijssen woonden huis aan huis kinderen des Heeren - werkt Gods Geest nu spaarzaamelijker. We mogen wel naar de oorzaak daarvan zoeken, die immers bij onszelf ligt. In deze levensschetsen komen we namen tegen van mensen die niet alleen in Rijssen, maar ook daarbuiten bekend geworden zijn. Mientje Vrijdag is wel de bekendste onder hen. Maar dit boekje wil niet eindigen in Mientje of in Geesken ten Hove, Janna Schreurs of wie dan ook, maar in de God van zaligheden. Dat neemt niet weg dat het nuttig en ook aangenaam is om te lezen langs welke wegen de Heere met hen handelde. Kenmerkende uitspraken werden opgetekend. De oude Dika - zij werd 101 jaar - zei tegen ds. J. van Haaren toen hij met haar kennismakte: "Dominee, als u het gebedenboek maar niet in Kampen hebt laten liggen". Ze wist hem soms ook te bemoedigen. En ds. Lamain, die in dezelfde straat als Dika woonde, ontmoette haar elke week. Dan werd er gesproken over de grote werken Gods.

Dit boek bevat naast levensschetsen ook enkele brieven. Een van de schrijfsters hebben we in onze jeugd persoonlijk gekend: Rina de Bruin uit Rotterdam. Zij was met zielsbanden aan het oude volk in Rijssen verbonden en die genegenheid was wederzijds.

Wonderlijke voorvallen kwamen we al lezende tegen. Zoals over ds. M. Hofman, die eens moedeloos door de straten van Rijssen liep. Hij zag geen vruchten op zijn prediking. Uit de nood vroeg hij de Heere om een teken: van welke woning hij een deur open zou zien staan, zou hij naar binnen gaan. Misschien dat hij dan in dat huis mocht horen dat Gods Geest in de gemeente werkte. Inderdaad zag hij even later een open deur. Dat was het huis van Dina Ligtenberg, die de Heere had gevraagd of ds. Hofman eens bij haar op bezoek zou mogen komen om hem te vertellen wat de Heere in haar leven had gedaan. Toen kreeg ze in haar hart om de deuren naar de straatkant maar eens open te zetten in de hoop dat de dominee langs zou komen. Ze wist niet dat hij om dat teken had gevraagd en misschien was hij al wel in haar straat toen zij de deur openzette. Zo staan er meer treffende gebeurtenissen in dit lezenswaardige boekje. We geven één correctie door: Rina de Bruin woonde niet in Rotterdam-Centrum (blz. 66) maar in de wijk Kralingen.

Gouda,

J. Mastenbroek.

Kerknieuws

BEROEPINGSWERK

Beroepen:

Te Gorinchem:

ds. G. Hoogerland te Drachten;

Te Ridderkerk-Slikkerveer:

ds. W. Harinck te Woerden;

Te Veenendaal:

ds. P. van Ruitenburg te Chilliwack (Can.).

Bedankt:

Voor Arnhem: ds. W. Harinck te Woerden.

VERGADERING P.S. OOST

De roepende kerk van Apeldoorn deelt hierbij mede dat de particuliere synode Oost op D.V. donderdag **1 juni** hoopt te vergaderen in de Noorderkerk te Rijssen, Molenstalweg 19. Aanvang: 10.00 uur.

Op D.V. woensdag **31 mei** zal er een bidstond worden gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Apeldoorn, Graaf van Lijndenlaan 9. In deze dienst hoopt ds. C.J. Meeuse voor te gaan. Aanvang: 19.30 uur.

AANGEPASTE KERKDIENTEN

Middelburg-C

D.V. zaterdag **13 mei** zal er in het kerkge-

bouw van de Geref. Gemeente te Middelburg-C een aangepaste kerkdienst voor mensen met een verstandelijke handicap worden gehouden. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt ds. J.M.D. de Heer voor te gaan. Het thema van deze dienst is: "De wonderbare visvangst" n.a.v. Johannes 21:1 t/m 14. Iedereen, al of niet gehandicapt, is van harte welkom.

Middelburg-Z

Op D.V. **20 mei** hoopt student J. van Belzen voor te gaan in een aangepaste kerkdienst voor doven en slechthorenden. Deze dienst wordt gehouden in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Middelburg-Z., Schoutstraat 1 en begint om 15.00 uur. Horenden zijn eveneens hartelijk welkom.

Scherpenzeel

Op D.V. zaterdag **20 mei** zal er in het kerkgebouw van de Geref. Gemeente te Scherpenzeel, Prinsenlaan 27, een aangepaste kerkdienst worden gehouden voor mensen met een verstandelijke handicap. In deze dienst, die om 15.00 uur begint, hoopt ds. J.J. van Ekeveld voor te gaan. Het thema van de preek is: "De verschijning van Jezus aan de zee van Tiberias".

het jeugd/meisjeskoor "De Jonge Lofstem" uit Lisse.

De collecte is bestemd voor de Vereniging gehandicaptenzorg van de Geref. Gemeenten "Helpende Handen".

Noordeloos

Op D.V. zaterdag **13 mei** is er een zangavond in de Oude Kerk te Noordeloos, Kerkstraat 3. Hieraan wordt medewerking verleend door het jeugdkoor "Comt nu met Sangh" te Ridderkerk en het gemengd koor "Harpe Davids" van Hardinxveld-Giessendam. De leiding berust bij student A.J. de Waard. De collecte is t.b.v. de Theologische School. Aanvang: 19.30 uur.

Veenendaal

Op D.V. zaterdag **20 mei** zal er een psalmzangavond worden gehouden in de Adventkerk te Veenendaal, Vijftien Morgen 51. Het programma bestaat uit improvisaties, koraalbewerkingen en samenzang. Organist is Arie Kortleven. De opening en de sluiting zullen worden verzorgd door ouderling H. van Ekeveld. De collecte is t.b.v. het deputaatschap Israël. Aanvang: 19.30 uur.

ZENDINGS- EN EVANGELISATIEMARKT IN ROTTERDAM

Op D.V. **20 mei** wordt er een zendings- en evangelisatiemarkt gehouden rondom de kerk van de Geref. Gemeente van Rotterdam-Zuidwijk, Langenhorst 104. Er is een rommelmarkt en ook zijn er etenswaren, tuinplanten enz. te koop. De markt duurt van 10.00 tot 14.00 uur.

DISTRICTSAVOND Z.O. +16 IN GORINCHEM

D.V. **13 mei** wordt er een districtsavond belegd in de kerk van de Geref. Gemeente te Gorinchem, Paardenwater 23. Dhr. Blonk hoopt dan een lezing te houden over: "Psalmen met pensioen?" Aanvang: 19.30 uur.

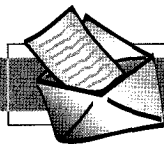
VOORLICHTING HBO-OPLEIDING CGO

Op D.V. dinsdag **16 mei** wordt er voorlichting gegeven uitsluitend voor geïnteresseerden in de opleiding tot docent godsdienst. Deze voorlichting wordt gegeven in het gebouw van de chr. hogeschool Driestar educatief te Gouda van 19.30-21.30 uur.

Voor nadere informatie kunt u zich wenden tot de voorlichter dhr. A.W. Burghout, tel. 0167-573118, burg@calvijncollege.nl.

OPROEP RUSTIGE VAKANTIEWEEK

Er zijn nog enkele plaatsen vrij in de rustige vakantieweek voor *niet gehandicapte ouderen*, die door de Commissie Vakantieweken Gehandicapten wordt georganiseerd in het bosrijke Doorn van D.V. zaterdag **8 juli tot en met 15 juli 2006**. Speciaal voor mensen met een beperkte mobiliteit, diabetici, hartpatiënten, kortom mensen die gezien de leeftijd of de

Berichten

ZANGAVONDEN

Arnemuiden

Op D.V. zaterdag **20 mei** is er in de protestantse kerk van Arnhem een koor- en samenzangavond. Medewerking hieraan verlenen: het gemengd koor "De Lofstem" en het jeugdkoor "Jubilate" uit Arnhem en het jongerenkoor "Heman" uit Krabbendijke. Aanvang: 19.30 uur.

De collecte is bestemd voor het project: In Merksem staat een huis..., dat gesteund wordt door het deputaatschap Evangelisatie. De organisatie gaat uit van de ring Zeeland van zangverenigingen van de Geref. Gemeente.

Dirksland

De jeugdvereniging van de Geref. Gemeente te Dirksland organiseert op D.V. zaterdag **20 mei** een samenzangavond in de kerk van die gemeente, Mozartsingel 2. Pieter Heykoop zal de zang begeleiden en dhr. J. Mastenbroek zal spreken over de functie van samenzang in de eredienst. De

collecte is t.b.v. de kerkbouw. Aanvang: 19.30 uur.

Kruiningen

Op D.V. maandag **5 juni** wordt er in de Hervormde Johanneskerk te Kruiningen een zangavond gehouden voor het evangelisatiewerk in Tilburg. Evangelist H.J. van den Boogaart hoopt dan te spreken en te mediteren. Het jongerenkoor Matthanja uit Goes verleent hieraan medewerking. Ook is er veel samenzang. Er wordt een collecte gehouden voor het evangelisatiewerk te Tilburg.

Lisse

De ring West-Nederland van de bond van zangverenigingen van de Geref. Gemeenten organiseert op D.V. vrijdag **12 mei** een koor- en samenzangavond in de Salemkerk te Lisse, Tulpenstraat 35.

Medewerkenden zijn: het gemengd koor "Eben-Haëzer" uit Scheveningen, het jongerenkoor "Nethanja" uit Moerkapelle en

gezondheid het wat kalmer aan moeten doen en/of bij de zelfverzorging enige hulp nodig hebben, is deze vakantieweek uitermate geschikt.

Er zijn verpleegkundigen in de staf aanwezig, die graag alle gewenste en nodige assistentie verlenen bij de zelfverzorging of bij het toedienen van medicamenten.

Op zondag zullen in het oord twee kerkdiensten worden gehouden en verder worden er in de week diverse bezigheden georganiseerd, waarbij het doel van de week in acht wordt genomen. Eén dag wordt er een excursie gemaakt en op de andere dagen vinden de activiteiten in en rondom het oord plaats.

Er zijn mooie éénpersoonskamers met wastafel, douche en toilet. De kosten bedragen € 525,- per persoon. Voor echt)paren zijn er tweepersoonskamers, de prijs bedraagt dan € 500,- per persoon.

Wilt u zich aanmelden voor deze rustige vakantieweek in eigen sfeer of wilt u misschien nog nadere inlichtingen? Neem dan contact op met mevrouw J. de Blois-van Kempen te Krimpen aan den IJssel, telefoon 0180-520895.

VOGG VERGADERT MET EDSKES

Op D.V. zaterdag **20 mei** hoopt de Ver. van organisten der Geref. Gemeenten (VOGG) haar jaarvergadering te houden in de Julianakerk van de Geref. Gemeente te Dordrecht, Mauritsweg 286. Naast het huishoudelijk gedeelte zal deze middag in het teken staan van het Edskesoriel, dat onlangs opgeleverd is. Deze middag hoopt dhr. Edskes in ons midden te zijn. Dit orgel zal deze middag gepresenteerd worden in woord en muziek en door middel van een videopresentatie. In deze vergadering hoopt de voorzitter Jan Wisse afscheid te nemen.

Het programma kunt u vinden op de website van de VOGG: www.kerkenmuziek.nl. Aanvang: 13.00 uur, einde: 17.00 uur.

ANNULERING EXCURSIE VOGG, AFD. WEST

De geplande excursie van de Vereniging van organisten der Geref. Gemeenten (VOGG), afd. West, op dinsdag **16 mei** te Moerkapelle kan **geen** doorgang vinden.

KONINKLIJKE ONDERSCHIEDINGEN

Op 28 april heeft ouderling K. Bel uit handen van de burgemeester van Capelle a/d IJssel een koninklijke onderscheiding ontvangen. Hij is door H.M. de Koningin benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau en kreeg in de raadszaal de bijbehorende versierselen opgespeld. Hij ontving deze onderscheiding voor het vele (bestuurlijke) werk dat hij gedurende een lange reeks van jaren voor het onderwijs heeft gedaan en voor het vele ambtelijke werk. Zo mag hij ruim 25 jaar als ambtsdrager dienen, eerst vijf jaar in de gemeente 's-Gravenzande als diaken en daarna ruim 20 jaar als ouderling en scriba van

onze gemeente. Ook is hij al vele jaren scriba van de classis Rotterdam.

Wij willen onze geliefde broeder, samen met zijn vrouw, van harte feliciteren met deze eervolle onderscheiding. De Heere is het Die hem de gezondheid, krachten en liefde gaf om met de hem geschonken gaven het vele werk te mogen doen. Wij wensen hem van harte toe uit genade het loon van een getrouwe dienstknecht te mogen ontvangen. Aardse onderscheidingen zijn tijdelijk, de Koning der koningen verlene hem de onverwelkelijke kroon, die blijft tot in het eeuwige leven.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Capelle a/d IJssel-Middelwatering.

Twee leden van onze gemeente hebben een koninklijke onderscheiding ontvangen. Op 21 april ontving dhr. H. van Duijvenvoorde van de burgemeester van de gemeente Haarlemmermeer een onderscheiding i.v.m. het gedurende 27 jaar deelnemen aan de vrijwillige brandweer in de post Nieuw Vennep. Hij is benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Op vrijdag 28 april heeft diaken H. den Butter uit handen van de burgemeester van Lisse ook de koninklijke onderscheiding "lid in de Orde van Oranje-Nassau" ontvangen. Hij was een aantal jaren bestuurslid van de chr. mavo Uitermeer en de chr. basisschool De Akker. Van 1983 tot 2000 was hij initiatiefnemer en coördinator van het "Leerlingenvervoer naar reformatische scholen" voor voortgezet onderwijs in Gouda. Van 1993 is hij diaken van onze gemeente. Hiernaast is hij nog heel actief in de onderhoudscommissie van de kerk en bij de Stichting Interkerkelijke Kerkradio. We feliciteren beide gedecoreerden met deze onderscheiding en hopen dat de Heere ook hierin erkend zal worden.

Kerkenraad Geref. Gemeente Lisse.

Op 28 april is ouderling J. van Garderen koninklijk onderscheiden door de benoeming tot lid in de Orde van Oranje-Nassau. Deze onderscheiding heeft hij ontvangen voor het vele werk dat hij gedurende een lange periode heeft mogen verrichten voor onze gemeente in Deventer en daarvoor in Soest. Ook zijn de vele werkzaamheden voor de SGP en de (kinder)evangelisatie gememoreerd.

Met onze medebroeder mogen we weten dat het geen verdienste van zijn kant is, maar dat de gezondheid en de kracht voor het verrichten van al deze werkzaamheden hem door de Heere zijn gegeven. Wij willen Van Garderen, zijn vrouw en zijn gezin van harte feliciteren met deze onderscheiding en hopen dat de Heere de ondersteuning wil geven om nog lang in Zijn koninkrijk dienstbaar te mogen zijn.

Kerkenraad Geref. Gemeente Deventer.

Op 28 april ontving dhr. G.J. ten Hove in de Burgerzaal van het stadhuis van Rotterdam uit handen van de burgemeester een koninklijke onderscheiding en werd daarmee benoemd tot lid in de Orde van

Oranje-Nassau. Deze onderscheiding kreeg hij vanwege zijn jarenlange ambtelijke arbeid. Tot februari 2004 is hij 32 jaar ambtsdrager geweest in onze gemeente, waarvan de eerste zes jaar als diaken en 26 jaar als ouderling. Hij is een aantal jaren scriba geweest en van 1990 tot en met 2003 voorzitter van de kerkenraad.

Wij zijn de Heere dankbaar wat Hij ons in broeder Ten Hove en zijn vrouw als hulpe tegenover hem, geschonken heeft.

Als kerkenraad wensen wij hen in het verdere leven Gods onmisbare zegen toe.

Kerkenraad Geref. Gemeente Hoogvliet.

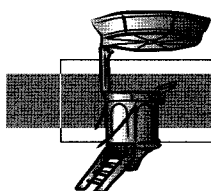
Tijdens een samenzijn op 28 april met familie en leden van de kerkenraad kreeg diaken J. Jansen de versierselen opgespeld behorende bij het lidmaatschap in de Orde van Oranje-Nassau. De burgemeester van Reimerswaal noemde in het kort de verdiensten van broeder Jansen, die er toe hebben geleid om een onderscheiding toe te kennen. Dit is geweest vanwege zijn werk als opzichter bij de gemeente Reimerswaal en m.n. vanwege de meer dan 30-jarige ambtelijke arbeid als diaken in de Geref. Gemeente van Yerseke, waarvan een aantal jaren als scriba en nu als voorzitter van de diaconie. Tevens is hij contactdiaken binnen de classis Goes en heeft 16 jaar deel uitgemaakt van het bestuur van de ds. G.H. Kerstenschool. Ds. Verweij sprak de gedecoreerde toe n.a.v. Lukas 17:7 t/m 10, waarbij de nadruk viel op vers 10: "Alzo ook gij, wanneer gij zult gedaan hebben al hetgeen u bevolen is, zo zegt: Wij zijn onnutte dienstknechten, want wij hebben maar gedaan, hetgeen wij schuldig waren te doen". Heengewezen werd naar de volmaakte Knecht des Vaders bij Wie verzoening is ook voor alle ambtelijke tekort en gebrek. Br. Jansen besloot de bijeenkomst met een woord van dank.

Scriba Geref. Gemeente Yerseke.

Op 28 april zijn ouderling J.F.W. Wagtho en het kostersechtpaar E. van de Brink en M. van de Brink-Top van onze gemeente koninklijk onderscheiden. Ouderling Wagtho vanwege zijn ambtelijk werk en voor de vele arbeid voor de zending. Het kostersechtpaar Van de Brink-Top vanwege het kosterwerk en het zich inzetten voor de EHBO, afd. Harskamp. Zij worden alle drie benoemd tot lid in de Orde van Oranje-Nassau.

Op zo'n dag worden er allerlei werkzaamheden opgesomd die gedaan zijn. Het is een voorrecht dat er mensen zijn die zich willen inzetten voor de naasten en dat onze koningin dat wil waarderen, maatschappelijk en kerkelijk werk. Toch is het ook nodig om op zo'n bijzondere dag tot onszelf in te keren. Zij kregen de kracht, de lust en de liefde van de Heere. Hij is het die mensen wil gebruiken in Zijn dienst. De Heere geve dat hun werken onderscheiden mogen worden door Zijn hoge goedkeuring.

Kerkenraad Geref. Gemeente
Kootwijkerbroek.

Predikbeurten

ZONDAG 14 MEI 2006

Aagtekerke 14.30 uur ds. De Heer; Aalburg 14.30 uur ds. Melis; Aalst 14.30 uur stud. Joosse; Alblasserdam (in Havenkerk, Wilgenplein) 11.30 en 18.30 uur ds. B. van der Heiden; Alphen a/d Rijn 16.00 uur stud. De Waard; Amersfoort 9.30 en 16.30 uur ds. Visscher; Andijk 10.00 uur ds. Boogaard; Apeldoorn 10.00 en 17.00 uur ds. Meeuse; Arnhem 16.00 uur ds. Kattenberg; Barendrecht (in CGK; Voordijk 252) 13.30 en 19.00 uur ds. Terlouw; Beekbergen 19.00 uur ds. Meeuse; Benthuizen 9.30 (H.A.) en 18.00 uur ds. A.B. van der Heiden; Berkenwoude 10.00 uur ds. Paul en 19.00 uur ds. P. Mulder; Bodegraven 19.15 uur ds. Van der Net; Boskoop 9.30 en 16.30 uur ds. Golverdingen; Capelle a/d IJssel-Middelwatering 10.00 en 16.30 uur ds. Silfhout; Capelle a/d IJssel-West 10.00 en 17.00 uur leesdienst; De Valk-Wekerom 9.30 en 19.00 uur ds. Van Boven; Delft 19.00 uur ds. Driessen; Deventer 15.00 uur ds. Schreuder; Dinteloord 14.30 uur ds. Brugge; Dirksland 10.00 en 18.00 uur ds. P. Blok; Doetinchem 9.30 uur ds. J. Karels (bev. ambtsdr.); Dordrecht 14.30 uur ds. W.J. Karels (H.D.); Drachten 9.30 en 19.00 uur ds. Hoogerland; Ede (Noorderkerk, Amsterdamseweg 9) 12.15 uur ds. Veenendaal; Elspeet 10.00 en 18.30 uur ds. Vermeij; Emmeloord 18.30 uur ds. Tanis; Enkhuisen 16.00 uur ds. Boogaard (H.D.); Enschede 15.00 uur ds. De Wit; Enter 9.30 en 19.00 uur ds. Kattenberg; Ermelo 9.30 en 18.30 uur ds. L. Blok; Genemuiden 9.30 en 15.30 uur ds. Hakvoort; Goes 14.00 uur ds. Schipper; Gouda 9.30 en 16.30 uur ds. Clements; Goudswaard 10.00 uur ds. Terlouw; 's-Gravenhage 10.00 en 16.30 uur ds. Driessen; 's-Gravenpolder (kerkgebouw Spoorstraat) 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Hardinxveld-Giessendam 9.30 en 18.00 uur ds. W.J. Karels; Herkingen 14.30 uur ds. Van Manen (H.D.); Kampen 9.30 en 15.00 uur ds. Tanis; Kamperland 17.00 uur ds. Moens; Kapelle-Biezeling 9.30 en 18.00 uur (openb. bel.) ds. Baan en 14.00 uur leesdienst; Klaaswaal 9.30 en 18.00 uur ds. Van Aalst; Kootwijkerbroek 10.00 en 19.00 uur ds. Beens; Kortgene 14.00 uur ds. Verweij; Krabbendijke 9.30 en 18.00 uur ds. Verschuure en 14.00 uur leesdienst; Krimpen a/d IJssel 9.30 en 16.30 uur ds. P. Mulder; Leiderdorp 10.00 en 16.30 uur ds. Van der Net; Lelystad 9.30 en 16.00 uur leesdienst; Lisse 10.00 en 16.00 uur ds. Neele;

Meeuwen 14.30 uur ds. M. Karens; Meliskerke 9.30 en 14.30 uur leesdienst; Middelburg-Centrum 9.30 en 18.30 uur ds. De Heer en 14.00 uur leesdienst; Middelburg-Zuid 9.30 en 18.30 uur ds. Van Gelder en 14.00 uur leesdienst; Middelharnis 9.30 en 18.00 uur ds. Van Manen; Moerkapelle 9.30 (doventolk) en 18.30 uur stud. De Waard; Nieuwerkerk Zld 9.30 en 15.30 uur ds. Gunst; Nijkerk 14.30 uur ds. L. Blok; Nunspeet 9.30 en 15.00 uur ds. Schot; Oostkapelle 9.30 en 15.00 uur ds. Moens (H.A.); Opheusden 10.00 en 18.30 uur ds. G. Pater; Oud Beijerland 9.30 en 18.00 uur ds. Van Krimpen; Rhenen 10.00 en 17.30 uur ds. Veenendaal; Ridderkerk 9.30 en 17.00 uur ds. Mijnders; Rijssen-West 9.30 en 18.30 uur ds. De Wit; Rilland-Bath 9.30 (H.D.) 18.30 uur ds. J. de Pater; Rotterdam-Centrum 17.00 uur ds. Baaijens; Scherpenisse 9.30 uur (openb. bel.) en 18.30 uur (H.D.) ds. Brugge en 14.00 uur leesdienst; Scheveningen 16.00 uur stud. Van Belzen; Soest 19.00 uur ds. Schot; Spijkenisse 19.00 uur ds. Silfhout; Terneuzen 15.00 uur ds. Van Gelder; Terwolde-De Vecht 9.30 en 14.30 uur ds. Tuinier; Uddel 10.00 en 18.30 uur ds. Mouw; Urk 10.00 en 17.00 uur ds. Bakker; Utrecht 10.00 uur ds. Kleppe en 18.30 uur ds. Tuinier; Veen 9.30 en 18.00 uur ds. Melis; Veenendaal 9.30 en 16.00 uur ds. Schipper; Vlaardingen 10.00 en 16.30 uur ds. C. Harinck; Vlissingen 9.30 uur ds. Vreugdenhil en 16.00 uur leesdienst; Waarde 9.30, 14.00 en 18.00 uur leesdienst; Waardenburg 10.00 en 18.30 uur ds. Mondria; Wageningen 10.00 en 18.30 uur ds. F. Mulder; Werkendam 10.00 en 18.00 uur ds. M. Karens; Woerden 10.00 uur ds. Van Eckeveld (H.D.) en 18.30 uur ds. W. Harinck; Wolphaartsdijk 14.00 uur ds. Baan; Yerseke 9.30 en 18.00 uur ds. Verweij en 14.00 uur leesdienst; Zaandam 15.30 uur ds. W. Harinck; Zeist 10.00 uur ds. W. Harinck en 18.30 uur ds. Van Eckeveld; Zoetermeer 10.00 en 18.30 uur stud. Van Belzen; Zwijndrecht 9.30 uur ds. Moerkerken en 14.30 uur ds. Van Krimpen; Zwolle 19.00 uur ds. Kleppe.

DINSDAG 16 MEI 2006

Doetinchem 19.30 uur ds. Van Boven; Kruijningen 19.30 uur ds. Moens; Leerdam 19.30 uur ds. Kleppe; Nieuwdorp 19.30 uur ds. Van der Net; Nisse 19.30 uur ds. M. Karens; Opperdoes 19.30 uur ds. Neele; Ouddorp 19.30 uur ds. J. de

Pater; Scherpenisse 19.30 uur ds. Brugge (afscheidsdienst).

WOENSDAG 17 MEI 2006

Aagtekerke 19.30 uur stud. Joosse; Aalburg 19.30 uur stud. Van Belzen; Alphen a/d Rijn 19.30 uur ds. Tuinier; Beekbergen 19.30 uur ds. B. van der Heiden; Berkenwoude 19.30 uur ds. Schot; Leiderdorp 15.00 uur (huw.bev.) ds. Boogaard en 19.30 uur (bidstond Part.Synode) ds. Van Eckeveld; Melissant 19.30 uur ds. Beens; Nieuwer ter Aa 19.45 uur ds. P. Mulder; Nijkerk 19.30 uur ds. Veenendaal; Ooltgensplaat 19.30 uur ds. Van Manen (bev.ambtsdr.); Opperdoes 14.30 uur ds. Hoogerland (huw. bev.); Oudemirdum 19.30 uur ds. Van Dieren; Poortugaal 19.30 uur ds. Paul; Poortvliet 19.30 uur ds. Melis; Rijssen-West 19.30 uur ds. De Wit; Scherpenzeel 19.30 uur stud. Heijkamp; Stolwijk 19.30 uur ds. Vermeij; Zoetermeer 19.30 uur ds. Silfhout; Zwijndrecht 19.30 uur ds. Van Gelder; Zwolle 19.30 uur stud. De Waard.

DONDERDAG 18 MEI 2006

Andijk 19.30 uur ds. Hogchem; Benthuizen 19.30 uur ds. Hakvoort (voor de zending); Breda 19.30 uur ds. Mondria; Enkhuisen 19.30 uur ds. Hoogerland; Hendrik-Ido-Ambacht 19.45 uur ds. B. van der Heiden; Hoofddorp 19.45 uur ds. Terlouw; Kapelle-Biezeling 14.00 uur ds. Baan (huw. bev.); Kootwijkerbroek 19.30 uur ds. Beens (bijbellezing); Meeuwen 19.30 uur ds. Schipper; Mijndrecht 19.30 uur ds. L. Blok; Moerkapelle 14.00 uur ds. Clements (huw. bev.); Nieuw Beijerland 19.30 uur ds. Silfhout; Ridderkerk 19.30 uur ds. M. Karens; Rotterdam-IJsselmonde 19.30 uur ds. Melis.

VRIJDAG 19 MEI 2006

Den Helder 19.30 uur ds. P. Mulder; Drachten 15.00 uur ds. Mijnders (huw. bev.); Nieuwdorp 14.30 uur ds. Baan (huw.bev.).

ZATERDAG 20 MEI 2006

Capelle a/d IJssel-Middelwatering 15.00 uur ds. Silfhout (aangepaste kerkdienst); Scherpenzeel 15.00 uur ds. Van Eckeveld (aangepaste kerkdienst).

EVANGELISATIESAMENKOMSTEN

Alkmaar:

Evangelist G. Baan; kerkgebouw 't Wuiver 2-a, Oudorp NH, gem. Alkmaar; diensten iedere zondag om 10.00 en 16.30 uur.

Amsterdam:

Evangelist J. Krijgsman; kerkgebouw Bij Simon de Looier, Looiersgracht 70. Samenkomsten iedere zondag 10.30 en 17.00 uur.

Ook voor u staat de deur van onze evangelisatiepost open.

U bent hartelijk welkom op dinsdag tot en met zaterdag tussen 10.00 uur en 16.00 uur.

Emmen:

Evangelist C. van Drunen; kerkgebouw Prinsesselaan 6-I te Emmen; diensten iedere zondag om 9.30 en 15.30 uur.

Leeuwarden:

Evangelist S. de Visser; kerkgebouw Achter de Hoven 2-c; diensten iedere zondag om 9.30 en 16.00 uur.

Merksem:

Evangelist A. van Setten; Prot. Kerk, Oude Barrelei 64; diensten iedere zondag om 10.00 en 17.00 uur.

Tilburg:

Evangelist H.J. van den Boogaart; kerkgebouw Offenbachstraat 105-107. Diensten iedere zondag om 10.00 en 18.30 uur. U bent hartelijk welkom in de BIJBEL-winkel van dinsdag t/m zaterdag, tussen 10.00 en 17.00 uur. Offenbachstraat 107.

Advertenties

*'k Heb and'ren al de rechten van Uw mond
met lust verteld, hen vlijtig onderwezen;
uit al de schat van 't grote wereldronde
is nooit die vreugd in mijn gemoed gerezen,
die 'k steeds in Uw getuigenissen vond,
door mij betracht en and'ren aangeprezen.*

Ps. 119:7 (berijmd)

Met droefheid hebben wij kennis genomen van het overlijden van onze geliefde oud-ambtsbroeder,

Jacob van der Spek

Hij heeft onze gemeente gedurende ruim 26 jaar zeer getrouw en liefdevol als ouderling gediend van 1958 tot 1984.

Wij wensen zijn vrouw, kinderen en (achter)kleinkinderen de nabijheid van de Heere toe in het verdriet om de lege plaats in hun familie.

Namens de kerkenraad van de Gereformeerde Gemeente te Groningen

L. van der Spek, preses
J. Bart, scriba

Voor de vele blijken van medeleven, die wij van u mochten ontvangen na het overlijden van onze geliefde vader, grootvader en overgrootvader

Pieter Hubertus Duijzer

zeggen wij u hartelijk dank. Het heeft ons gesterkt en getroost.

Kinderen, klein- en achterkleinkinderen

Brakel, mei 2006

BEGRAFENISVERZORGING KINA
010-458 31 12

voor Rotterdam, Krimpenerwaard, Gouda e.o.
D.W. Schipper 010-4506626 J. Kooijman 0182-583932

Kamer te huur in Ochten (Kesteren).
Tel. 0344-643193 / 06-30007653.

Te huur: **Oud Veluws boerderijtje** voor vak. Slapen in bedsteden, dat kan in landelijk gelegen Lunteren. Bosrijke omgeving. Geschikt voor 7 pers. Zondagsrust bewaren. Tel. 06-11086298 of 0318-461617.

Begrafenis Verzorging Tollenaar
Voltastraat 21, 4532 LG Terneuzen
Tel. 0115-612554 - **Geen crematies**

Wij verzorgen begravenissen in alle plaatsen op de Veluwe en in Rijssen en aangrenzende gebieden.

Geen crematies.

Ongeacht bij welke begrafenisvereniging of begrafenisfonds men is aangesloten.

Begrafenisverzorging Vos

Aardhuisweg 74, 3888 MG Uddel
tel. (0577) 401689, fax (0577) 401027

BEGRAFENISVERZORGING VOS - VERTROUWD VERZORGD

T.H. omgeving Beekbergen (lieren) tot 6 pers. **zomerhuis**. Bel voor informatie 055-5062744.

Help slachtoffers Darfur

Volkerenmoord in de Soedanese provincie Darfur. Resultaat: 180.000 doden en 2 miljoen vluchtelingen. Het lijden is onbeschrijfelijk.

Het deputaatschap helpt in vluchtelingenkampen in Darfur en buurland Tsjaad; met voedsel, water, sanitair, onderdak en gezondheidszorg.

Help mee!

Giro
307447

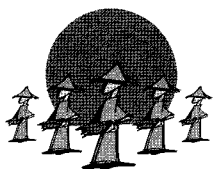
t.n.v.

Dep. Bijzondere
Noden, Woerden
m.v.v. 'Darfur'

DEPUTAATSCHAP TOT
HULPVERLENING IN
BIJZONDERE NODEN VAN
DE GEREFORMEERDE
GEMEENTEN

Postbus 615 • 3440 AP Woerden
T (0348) 48 99 10 • F (0348) 48 37 21
E hbn_relief@cbgg.nl • Giro: 307447

Stichting China

Veenendaal

Kinderellende in China

"Wij hebben geen huis.
Ik leef op een vuilnisbelt!
Krijg ik eten
en een kinderbijbel?"

giro 320666

Info/secretariaat:

Postbus 1150 • 3900 BD Veenendaal
e-mail info@stichtingchina.nl
Giro 320666 t.n.v. Stichting China
www.stichtingchina.nl
tel. 0318-510320

begrafenisverzorging T. den Hollander

Begravenissen in Vlaardingen,
Rotterdam, Gouda, den Haag
en omstreken.

Opbaarmogelijkheden in een
door u gewenst uitvaartcentrum
of thuis met koeling.

Geen crematies.

Dag en nacht bereikbaar.

Mozartlaan 13
3131 ES Vlaardingen
Tel. 010 - 4600509

KLASSE MAAKT ONDERSCHIED

Stolk Orgels
is hoofddealer van:

Johannus - Eminent
Domus - Ahlborn

**Stolk
Orgels**

tel.: 0180 - 31 56 52

Nieuwerkerk a/d IJssel, Vrijheidslaan 55,
Krabbendijke, Oostpolderweg 1
Nederhemert Nrd., Ormelingsstraat 36
Beesd, Veerweg 14
Papendrecht, Overtoom 18

UNIEK IN PRIJS

7 E DRUK VAN DIT ONOVERTROFFEN STANDAARDWERK

Matthew Henry

VERKLARING VAN HET OUDE EN NIEUWE TESTAMENT

9 delen

gebonden in scapula-leer
Formaat: 17 x 24,5 cm
Omvang: 7420 blz
Verschijnt D.V. sept. 2006
Inclusief prijs

€295,-

Nr. verschijning: *349

T.w. toezicht

€54,-

Onovertroffen

De Verklaring van het Oude en Nieuwe Testament door Matthew Henry is een onovertroffen werk. Zij heeft door de eeuwen heen haar waarde bewezen als betrouwbare gids voor iedereen die de Bijbel als Woord van God wil verstaan. Ongetwijfeld zijn er commentaren die Henry's werk in geleerdheid overstijgen, maar daardoor boeten zij voor velen wel in aan begrijpbaarheid. Het ging Henry dan ook niet om een proeve van geleerdheid. Hij wilde een heldere en eenvoudige verklaring geven voor iedereen die de vertroosting zoekt van Gods Woord.

In die opzet is hij als geen ander geslaagd. Zijn uitleg is, zoals de volledige titel zegt, letterlijk en praktisch: een vertolking van de Bijbel als Gods Woord, toegepast op het leven van alledag.

Sinds de eerste uitgave heeft dit werk een ereplaats ingenomen, niet alleen in de studeerkamers van geleerden en predikanten, maar juist ook in de huiskamers van talloze christelijke gezinnen.

Auteur

Matthew Henry (1662-1714) werd in 1687 als predikant bevestigd. Zijn leven kenmerkte zich door eenvoudige en trouwe plichtsvervulling en werd gedragen door een diepe verbondenheid met de Bijbel. Zijn dagelijkse bijbellesing in huiselijke kring - waarna Henry het gelezene verklaarde - en zijn prediking bereidden hem uitstekend voor op zijn hoofdwerk, de Verklaring van het Oude en Nieuwe Testament.

Ja, ik teken nu in op de negendelige Bijbelverklaring van Matthew Henry voor de inkeerprijs van €295,-.
Direct na verschijning stuurt u mij deze verklaring zonder bijkomende kosten toe.

Naam:

Adres:

Postcode:

Woonplaats:

Telefoon:

Stuur de bon in een envelop, zonder postzegel, aan:
BOEKHANDEL GEBR. KOSTER
Antwoordnummer 1052
3770 VB Barneveld

Gebr. Koster
Nairacstraat 17, Barneveld
Tel. (0342) 41 69 86

Van harte welkom!

voor Israël

2006

atie gehouden

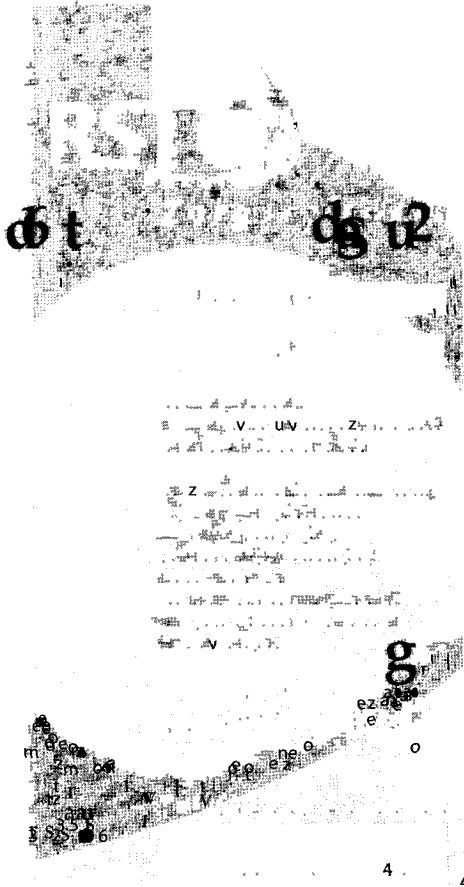
schap voor Israël

'Joden en de vroeg-christelijke kerk'

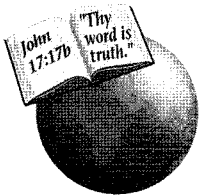
Er zullen twee lezingen gehouden worden

1. Oorzaken en gevolgen van de houding van apostolische vaders en kerkvaders to.v. de joden door ds. W. Silfhout
2. Invloed van Jodendom op de liturgie in de vroeg-christelijke kerk door J.J. de Jong.

eputaatschap voor Israël

[Faint, mostly illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page]

Deputaatschap Bijbelverspreiding Gereformeerde Gemeenten

De *Commissie Genemuiden* van het Deputaatschap Bijbelverspreiding der Gereformeerde Gemeenten is op zoek naar mensen die maandelijks in overleg een aantal adressen en/of briefjes vanuit het Russisch willen vertalen in het Nederlands. Dit ten behoeve van de verspreiding van Bijbels en andere geestelijke lectuur naar het Russische taalgebied.

Nadere inlichtingen kunt u verkrijgen bij drs. P. Hakvoort,
tel.: 038-3858684, email: phakvoort@kliksafe.nl

Namens de *Commissie Genemuiden* van het Deputaatschap Bijbelverspreiding,
Ds. E. Hakvoort

CHR. BEGRAFENISONDERNEMING G. WEGENAAR

Regentesselaan 43 Tel.: (0318) 52 66 41
3905 GT Veenendaal Fax: (0318) 55 42 04
Wij verzorgen begrafenissen in Veenendaal,
Ede, Bennekom, Wageningen, Rheden e.o.

Bakkeveen bij Drachten (Fr. Wouden) of op Ameland - Terschelling chalet en stacars, alle comf. Last-minute: midweek v.a. € 100 all inn. De eerste weken van juli € 50 korting p.w. Zie www.vdsluisvakanties.nl of bel. 0512-516096.

Van Horssen bv

DORPSSTRAAT 100 - 3881 BE PUTTEN
Tel. 0341 36 22 77 Fax 0341 36 20 77

Statenbijbels - Huisbijbels - Kinderbijbels
Kerkbijbels (alles Statenvertaling)
Theologische werken - Dagboeken
Bijbel- en Catechismusverklaringen
Leesboeken voor jong en oud
Voordeelaanbiedingen
Tweedehands en Antiquarisch
Psalm- en Muziekboeken
Bladmuziek (noten en klavarskribo)
CD's en Musicassettes
Boeken- en CD-bonnen
Wens- en Gelegenheidskaarten

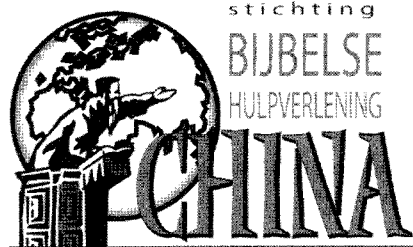
Rijssen te huur 6-pers. Stacaravan (3 slaapk.) op rustige camping bij het bos, de hei en de wei. Tel. 0548-521280

Te huur gestoff. en gemeub. of te koop. **Moderne eensgez. won.**, 6 slpkms. in Waddinxveen. E.v.t. kunnen wij plaats bieden aan 4 studentes Hoge sch. Driestar of PABO. Voor meer info E-mail: info@kwsbouw.nl

Laat Chinezen het Woord lezen

De Chinezen hongereren naar geestelijk voedsel. **Help ons** om **Gods Woord** en stichtelijke lectuur te vertalen. Uw gift is voor hen van **levensbelang**.

**Stort uw gift op bankrekening
3473.76.029** te Nunspeet.

**Vertaal-,
onderwijs-,
opleidings-
en water-
projecten**

BOEDER COMFORT KLEDING

Ambtskleding

Kostuums: 2- en 3-delig zwart - grijs - e.a.
Preekjassen- Jacquets - Pantalons
Streppantalons - Overhemden -
Stropdassen - Sokken - Overjassen
Hoeden - Schoenen

Glashorst 123a Scherpenzeel (Bezoek graag op afspraak)
Telefoon: 06-53215334 / 033-2778068 / 2589830

SERVICE AAN HUIS MOGELIJK!

NatuursteenHuis

vakmensen vertalen uw wensen

- **Marmer, graniet en hardsteen**
(voor binnen & buiten)
- **Grafmonumenten**
- **Vakkundig advies**

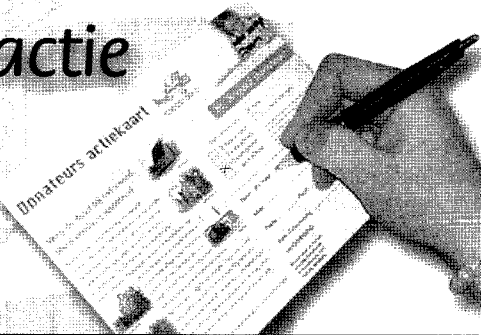
Goes tel (0113) 216555
Biddelburg tel (0118) 612579

v.h. Zandee & De Klijper

ook voor leveringen buiten Zeeland

Zeelandactie

Alle Zeeuwse evangelisatiecommissies en -contactpersonen zijn onlangs geïnformeerd over onze speciale Zeelandactie. We hopen op zoveel mogelijk ondersteuning van de Zeeuwen. Doet uw gemeente al mee?

Vrijstaand huisje te huur. Barneveld. Voor inl. 0342-491615 of 06-38409118.

Te huur op de Veluwe vak.huisje van 2 t/m 10 pers. Mooie omg. Veel ruimte er omheen. Tel. 0571-290842 b.g.g. 06-24476338.

Sinds 1855 vertrouwd en betrokken

- **WEVERS** begrafenisverzorging staat al vele jaren bekend om hun vakkundigstijlvolle verzorging en begeleiding van begrafenissen en beseffen dat in droeve omstandigheden alleen persoonlijke wensen tellen.

WEVERS

Begrafenisverzorging

Brederode 16 6669 GL Dodewaard
Koningsstraat 14 4043 JB Opheusden

Wij zijn dag en nacht voor u bereikbaar.

Tel. 0488 41 10 55 of 0488 44 15 90

~ geen crematie ~

Zou u wel eens met vakantie willen maar er kan niemand op uw **huis passen**, en de **huisdieren verzorgen**? Man, 65-plusser wil dit graag voor u doen, vergoeding: tijdelijke kost en inwoning. tel. 06-22908412.

De **VELUWE LUNTEREN** het middelpunt van **NEDERLAND** met zijn mooie omgeving van **bos, heide, zandverstuiving**, goed verz. Gezellig ingerichte **vak. woning** in rustige omgeving met landelijk uitzicht. Vrij wk 24, 27, 28 na wk 33. Tel. 0318-461624.

Uitgaande van de Gereformeerde Gemeenten in Nederland biedt de SHG gekwalificeerde kraamzorg en gezins- en bejaardenzorg die aansluit bij uw manier van leven. Dit houdt voor ons in dat Bijbelse normen en waarden de basis vormen voor uw dagelijkse levenshouding en mediagebruik.

Kraamzorg

Meldt u tijdig aan om teleurstelling te voorkomen. Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0187 - 48 91 73** b.g.g. 0342 - 49 21 55. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en van 13.00 - 15.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

Gezins- en bejaardenzorg

Voor informatie of inschrijving kunt u ons bereiken op telefoonnummer **0166 - 65 26 05**. Op werkdagen van 9.00 - 11.00 uur en op vrijdagavond van 19.00 - 21.00 uur.

De gratis brochure zenden wij u graag toe.

Te koop **hoekwoning** in centrum van Barendrecht. 3 slpk. Vr.pr. € 209.000. Opl. 2007, tel. 06-48221984.

Te koop: schitterend gerestaureerd drukwind-pedaalharmonium. Merk Hofberg. Ideaal voor bijv. kerkzaal. Grote draagkracht. Prijs. n.o.t.k., tel. 06 42234542.

Orgelbouw Advies Commissie

een betrouwbare partner!

nieuwbouw • restauratie • overplaatsing • onderhoud

ook voor akoestische vraagstukken

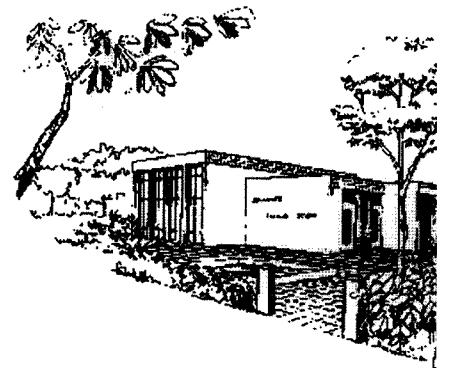
Neem voor meer informatie contact op met
Dhr. H. den Hollander
Tel. (010) 435 44 35

Vereniging van
Organisten der
Gereformeerde
Gemeenten

Johannes Calvijnsschool

Henry Dunantstraat 27
4471 BT Wolphaartsdijk
Tel.: 0113 581124
E-mail: Info@johcalvijnschool-wdijk.nl

Het bestuur van de Vereniging voor het verstrekken van basisonderwijs op reformatorische grondslag te Wolphaartsdijk zoekt in verband met het vertrek van de huidige directeur met ingang van het nieuwe schooljaar 2006-2007 een

Directeur

Uw profiel

We vragen van u een verbondenheid met de reformatorische identiteit en bij voorkeur kerkelijk verbonden aan de Gereformeerde Gemeenten. Op onze kleine school zal de taak bestaan uit directie- en lesgevende taken. Het is een functie waarin leidinggeven en onderwijzen samengaan (hierbij krijgt u een aantal uren ondersteuning van een management assistente). U kent het basisonderwijs vanuit de praktijk, bent doortastend en besluitvaardig. U speelt in op de onderwijskundige ontwikkelingen en bent in staat om goed met collega's om te gaan en hen te motiveren.

De school

Onze school kent vier combinatiegroepen en wordt bezocht door ongeveer 65 leerlingen uit Wolphaartsdijk en omtrek. De school is gehuisvest in een mooi gebouw en staat in een prachtige omgeving.

Sollicitatie

Is uw interesse gewekt dan vragen we u een brief te schrijven en te richten aan de secretaris dhr. J. van Belzen, Sluis de Piet 9, 4471 RE Wolphaartsdijk of te mailen aan jovsbelzen@kliksafe.nl.

U kunt nadere inlichtingen inwinnen bij:

De heer L.A. Bijnagte, tel. 0113-581132, voorzitter van het schoolbestuur

De heer A. Ruit, tel. 0118-582801, huidige directeur

Wij zien uw sollicitatie graag tegemoet voor D.V. maandag 22 mei